

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Description Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ของนักศึกษานพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขจำแนกตามระดับการศึกษา ตามประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช ตามเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และตามคะแนนเฉลี่ยสะสมโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง 2) แบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และ 3) แบบวัดเจตคติของนักศึกษานพยาบาลต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ที่ดัดแปลงมาจากของผู้อื่น

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือการวิเคราะห์ห้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเอง และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC คำนวณหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษานพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจำแนกตามระดับการศึกษา ตามประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช ตามเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และตามคะแนนเฉลี่ยสะสม โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และ เอฟ (F-test) และหากพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อย 1 คู่ จะเปรียบเทียบพหุคูณโดยใช้วิธีทดสอบของ เชฟเฟ (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสถานการณ์เชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและ

จิตเวช จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างพบว่า

1.1 สถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ที่พบมากที่สุดคือการเคารพในสิทธิของผู้ป่วย ในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ป่วยโดยคำนึงถึงความ เป็นบุคคล การตระหนักในหน้าที่ของพยาบาล การช่วยเหลือเกื้อกูล การมีสัมพันธภาพ การปฏิบัติ ตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด การบอกความจริงกับผู้ป่วยและการปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างเป็นธรรม ก็เป็นเรื่องที่สำคัญเช่นกัน แต่เป็นเรื่องสำคัญในระดับรองลงมาตามลำดับ

1.2 ปัจจัยส่งเสริมที่นำไปสู่การเกิดปัญหาเชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการ พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชที่พบมากที่สุดเป็นกลุ่มของการจำกัดพฤติกรรมผู้ป่วยโดยการผูกมัดซึ่ง อยู่ในสถานการณ์เชิงจริยธรรม เรื่องการเคารพในสิทธิของผู้ป่วย ส่วนที่พบน้อยที่สุดคือการแสดง ความรังเกียจผู้ป่วยจิตเวชและการที่พยาบาลยึดตนเองเป็นหลักในการให้การพยาบาล ซึ่งอยู่ใน สถานการณ์เชิงจริยธรรม เรื่องการปฏิบัติกับผู้ป่วยโดยคำนึงถึงความเป็นบุคคลของผู้ป่วย

1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพ จิตและจิตเวช ที่ใช้กันมากที่สุด คือ การใช้ทักษะและเทคนิควิธีการทางการพยาบาลจิตเวช

1.4 แนวทางการป้องกันปัญหาเชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาล สุขภาพจิตและจิตเวช ที่ใช้กันมากจะเป็นการป้องกันในด้านของตัวผู้ปฏิบัติงานเอง

2. การศึกษาความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการ ปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามระดับการศึกษา ตามประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช ตามเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และตามคะแนนเฉลี่ย สละสลม

2.1 ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพ จิตและจิตเวช ของนักศึกษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ยความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ใน การปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 0.86$) จำนวนนักศึกษาส่วนใหญ่ ที่มีระดับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 59.70

2.2 นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช คือ เคยพบหรือสนทนากับผู้ป่วยจิตเวช คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีประสบการณ์ในด้านที่เคยมี โอกาสศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติและพฤติกรรมของผู้ป่วยจิตเวช และเคยดูแล ช่วยเหลือผู้ป่วย จิตเวชอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.50 และ 18.50 ตามลำดับ

2.3 นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อผู้ป่วยจิตเวช ในระดับต่ำ

คิดเป็นร้อยละ 59.00 และเมื่อนิยามค่าเฉลี่ยเจตคติต่อผู้ช่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเท่ากับ 0.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.47

2.4 นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการดูแลผู้ช่วยจิตเวช ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 82.60 และเมื่อนิยามค่าเฉลี่ยเจตคติต่อการดูแลผู้ช่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลซึ่งเท่ากับ 6.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.24

2.5 นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ในระดับปานกลางคือ คะแนน 2.01 ถึง 3.00 คิดเป็นร้อยละ 68.50

3. เปรียบเทียบความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามระดับการศึกษา ตามประสบการณ์การดูแลผู้ช่วยจิตเวช ตามเจตคติต่อผู้ช่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ช่วยจิตเวช และตามคะแนนเฉลี่ยสะสม

3.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 4 มีความตั้งใจสูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

3.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามประสบการณ์การดูแลผู้ช่วยจิตเวช ไม่แตกต่างกัน

3.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามเจตคติต่อผู้ช่วยจิตเวช ไม่แตกต่างกัน

3.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามเจตคติต่อการดูแลผู้ช่วยจิตเวช ไม่แตกต่างกัน

3.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของ ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ของนักศึกษาพยาบาลที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยที่ความตั้งใจของนักศึกษาพยาบาลที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.01 ถึง 3.00 สูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 3.01 ถึง 4.00

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

1.1 สถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ในเรื่องของการเคารพในสิทธิของผู้ป่วยมากที่สุด ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบัน สถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจะเป็นเรื่องของการที่ พยาบาลหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชละเมิดต่อสิทธิของผู้ป่วย ในขณะที่ให้การ รักษาพยาบาลต่อผู้ป่วยจิตเวช เรื่องของสิทธิของผู้ป่วยในการเข้ามารับการรักษาในโรงพยาบาล เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช พยาบาลจึงต้อง ให้ความสนใจในเรื่องสิทธิของผู้ป่วยนี้ให้มาก โดยเฉพาะสิทธิที่ผู้ป่วยจะได้รับการบอกเล่าถึง ข้อมูลต่าง ๆ ผู้ป่วยจะได้เข้าใจและยินยอมให้ความร่วมมือกับการรักษาพยาบาลด้วยความเต็มใจ ถือได้ว่าเป็นหัวใจของเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับมาตรฐานการพยาบาลของ สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยและกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขที่ระบุว่าพยาบาลจะต้อง คำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วยในการให้การพยาบาลด้วย ในแนวคิดของเปลโต(อ้างถึงในซูซีย์ ศุภวงศ์, 2536) เขาเห็นว่าความร่วมมือโดยความเต็มใจของผู้ป่วยจะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ถ้าผู้ป่วย ตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของการรักษา ตรงจุดนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการยอมรับ เรื่องความยินยอมจากผู้ป่วยนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับว่าผู้ป่วยมีสิทธิเสรีภาพ มีอิสระและ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาพยาบาล ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิอันชอบธรรมตามพื้นฐานของ ผู้ป่วย และเป็นสิทธิของความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วย ดังที่สมาคมโรงพยาบาลของอเมริกา (The American Hospital Association) (อ้างถึงใน ซูซีย์ ศุภวงศ์, 2536) ได้ ประกาศเรื่องสิทธิของผู้ป่วย โดยมีแนวคิดที่ว่า การเคารพสิทธิของผู้ป่วยนั้นจะมีส่วนทำให้เกิด ผลดีในการดูแลผู้ป่วย ตลอดจนเสริมสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ป่วยต่อการรักษาพยาบาลใน โรงพยาบาลได้ นอกจากนี้ในด้านของผู้เป็นพยาบาลแล้ว ผู้บริหารงานด้านการพยาบาล อาจารย์ ผู้สอนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาก็ควรจะต้องคำนึงถึงเรื่องสิทธิของผู้ป่วยด้วยเช่นกัน โดย ในด้านของผู้บริหารควรที่จะมีนโยบายที่ชัดเจนในการที่จะให้ผู้ได้บังคับบัญชา มีแนวทางในการ ปฏิบัติโดยจะต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วยตลอดเวลาที่ให้การพยาบาลผู้ป่วย ส่วนในด้านของผู้สอน หรือผู้ที่เป็อาจารย์พยาบาลนั้นควรจะมีการกำหนดเรื่องนี้ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน แผน

การสอนให้ชัดเจน เพื่อที่จะให้นักศึกษาพยาบาลได้รับความรู้ในเรื่องนี้ และเพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชต่อไปในอนาคตเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว

ในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างเป็นทางการเป็นธรรมที่พบน้อยที่สุด ในสถานการณ์เชิงจริยธรรมนั้น จินตนา ยูนิพันธ์ (2529) กล่าวว่า บริการสุขภาพเป็นสิทธิที่บุคคลจะได้รับไม่จำกัดเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ผิวหรือวัฒนธรรม นั่นคือผู้ป่วยทุกคนจะได้รับความเป็นธรรม ความเสมอภาคในการพยาบาลจากบุคลากรทางการแพทย์ และการพยาบาล แต่ที่พบสถานการณ์เชิงจริยธรรม เรื่องของการปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างเป็นทางการยังมีอยู่บ้างอาจเนื่องมาจากการที่ผู้ป่วยจิตเวชเป็นผู้ป่วยที่มีความผิดปกติทางด้านการรับรู้ อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมต่าง ๆ (จารุวรรณ เอกอรัญผล, 2530) และถูกทอดทิ้งจากญาติ ทำให้ความไม่พอใจหรือการฟ้องร้องจากญาติในเรื่องของการที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม ความเสมอภาคของผู้ป่วยจิตเวช เกิดขึ้นได้บ้าง

1.2 ปัจจัยส่งเสริมที่นำไปสู่การเกิดปัญหาเชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ที่พบมากที่สุดเป็นกลุ่มของการจำกัดพฤติกรรมผู้ป่วยด้วยการผูกมัด ในสถานการณ์เชิงจริยธรรมเรื่องการเคารพสิทธิของผู้ป่วย ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าวิธีการให้การพยาบาลที่พยาบาลและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยจิตเวชใช้กับผู้ป่วยจิตเวชที่เป็นปัจจัยส่งเสริมที่นำไปสู่การเกิดปัญหาเชิงจริยธรรมมากที่สุดในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชคือการผูกมัดผู้ป่วย โดยการผูกมัดนี้เป็นการรักษาพยาบาล เพื่อจำกัดพฤติกรรมที่รุนแรงของผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้น ได้แก่ อาการคุ้มคลั่ง เอะอะ ก้าวร้าว หรือการที่ไม่ยอมพักผ่อนนอนหลับ อยู่นิ่งไม่ได้จนร่างกายอ่อนเพลียมาก ไวต่อสิ่งเร้าแม้ว่าผู้ป่วยจะได้รับยาระงับประสาท และการรักษาด้วยวิธีอื่นๆ แล้ว แต่อาการผู้ป่วยยังไม่เป็นที่ไว้วางใจ และยังไม่สามารถนอนหลับได้ ภาวะเช่นนี้ถ้าปล่อยทิ้งไว้อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ป่วยเอง และผู้อื่นได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นพยาบาลมีความจำเป็นต้องดำเนินการให้ผู้ป่วยได้พักผ่อน จะต้องหยุดพฤติกรรมไว้วางใจที่จะเกิดอันตราย โดยการผูกมัดผู้ป่วยเพื่อการบำบัด (วัลลภา เซอบัวแก้ว, 2532) แต่ลักษณะของปัจจัยส่งเสริมเรื่องการผูกมัดที่นำไปสู่การเกิดปัญหาเชิงจริยธรรมนี้ อาจเป็นการผูกมัดผู้ป่วยที่มีใช้เพื่อการบำบัด คือไม่มีผลต่อการรักษาพยาบาล แต่เป็นการผูกมัดเพื่อจำกัดพฤติกรรมผู้ป่วย ไม่ให้ทำความเดือดร้อนกับผู้อื่นได้ เท่านั้น

1.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

จิตและจิตเวช ที่ใช้กันมากที่สุด คือ การใช้ทักษะและเทคนิควิธีการทางการพยาบาลจิตเวช สำหรับแนวทางการป้องกัน ปัญหาในสถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ที่ใช้กันมากจะเป็นการป้องกันในด้านของตัวผู้ปฏิบัติงานเอง ผลการวิจัยนี้แสดงว่าทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางป้องกันปัญหาเชิงจริยธรรม จะยึดที่ตัวของผู้ที่ให้การพยาบาลเป็นหลัก คือ พยาบาลจิตเวช จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ถูกต้อง ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในพยาธิสภาพของผู้ป่วย เข้าใจภูมิหลังของผู้ป่วย ตระหนักในหน้าที่ของตนเอง ให้ความเสมอภาคของผู้ป่วย หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับผู้ป่วยทางกายและวาจา รู้จักป้องกันตนเองมิให้เกิดความผิดในด้านกฎหมาย ซึ่งที่กล่าวมานี้เป็นเนื้อหาในจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล ของสมาคมพยาบาล และในข้อบังคับสภาการพยาบาล จากผลการวิจัย สามารถอธิบายได้ว่า การพยาบาลจิตเวชนั้นเป็นกระบวนการในการดูแลช่วยเหลือ (Caring) เชิงวิชาชีพบนพื้นฐานของความเข้าใจมนุษย์ มุ่งใช้ตนเองเป็นเครื่องมือบำบัด การใช้ตนเองในรูปของการรักษา เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยเพื่อการรักษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยในการดำรงชีวิตประจำวันให้เป็นสุข คำนึงถึงความต้องการ และปัญหาของผู้ป่วยเป็นหลัก พยาบาลจิตเวชเป็นผู้ซึ่งอยู่ใกล้ชิด และติดต่อกับผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมงเป็นบุคคลแรกที่จะช่วยให้ผู้ป่วยยอมรับและเข้าใจจิตเวชของเขา ให้เขาใช้ชีวิตปัจจุบันอย่างเต็มที่ และมองออกไปสู่ออนาคตอย่างมีความหมาย พยาบาลจะต้องช่วยให้เขาประจักษ์ว่าแบบแผนการดำรงชีวิตของตนเองนั้นเป็นอย่างไร เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพจิตของเขา รวมถึงต้องช่วยให้เขาทราบทางเลือกที่มีอยู่ทั้งหมดด้วย (จินตนา สุรินทร์, 2525)

2. การศึกษาความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ระดับการศึกษา ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช เจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และคะแนนเฉลี่ยสะสม

2.1 ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ของนักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช เท่ากับ 0.86 คืออยู่ในระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากวิธีการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาลในปัจจุบันนี้ มุ่งเน้นไปในเรื่องของการให้ความรู้ในชั้นเรียน และให้นักศึกษามีการปฏิบัติตามเทคนิคการพยาบาลเท่านั้นยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนที่เป็นการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลเท่าที่ควร นอกจากนี้

กล่าวมาผลการวิจัยนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องมาจากสาเหตุว่าลักษณะของสถานการณ์เชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามสถานการณ์เชิงจริยธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นสถานการณ์เชิงจริยธรรมที่ค่อนข้างรุนแรง บางปัญหาเกี่ยวข้องกับความคิดในทางกฎหมาย ซึ่งทำให้กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ในระยะเวลาที่ไม่มากนัก เกิดความลังเลใจ ไม่นั่นใจ ที่จะกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

ผลการวิจัยนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของนักศึกษานพยาบาลต่อผู้ป่วยจิตเวช และต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ว่า ความเชื่อของนักศึกษานพยาบาลยังไม่เป็นในทางบวกมากพอ และสาเหตุที่ทำให้ความเชื่อของนักศึกษานพยาบาลไม่เป็นไปในทางบวกมากพอ อาจเนื่องมาจาก มีอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในขณะที่นักศึกษานพยาบาลกำลังฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยที่อาจจะจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษานพยาบาลผู้นั้นเอง หรือ อาจเป็นปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากตัวแปรพหุการณของการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้หากเป็นไปในทางลบก็จะส่งผลโดยตรงต่อความเชื่อของนักศึกษานพยาบาล ทำให้เกิดผลตามมา คือ ความเชื่อของนักศึกษานพยาบาลไม่เป็นไปในทางบวกมากพอ ตามทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein เชื่อว่า ความเชื่อเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถนำไปสู่การเกิดเจตคติได้ นั่นหมายถึงว่าถ้านักศึกษานพยาบาลมีความเชื่อต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปในทางลบ ก็จะทำให้เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้นไปในทางลบด้วย และในแนวทางเดียวกัน ถ้านักศึกษานพยาบาลมีความเชื่อต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปในทางบวก ก็จะทำให้เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้นไปในทางบวกไปด้วย ถ้าหากการเรียนการสอนภาคปฏิบัติการพยาบาลได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้นักศึกษานพยาบาลมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพแล้ว จะทำให้พยาบาลที่จะจบออกมาปฏิบัติงานมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และจะส่งผลถึงความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลผู้นั้นให้เป็นไปในทางบวกมากขึ้นด้วย จึงควรที่จะมีการศึกษาต่อไปว่ายังมีปัจจัยอะไรอีกบ้างที่มีผลต่อความเชื่อของนักศึกษานพยาบาล เพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาตามแนวทางที่กล่าวไว้ต่อไป

3. ค่าเฉลี่ยของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ของนักศึกษานพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามระดับการศึกษา ตามประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช ตามเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และตามคะแนนเฉลี่ยม

3.1 ค่าเฉลี่ยของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษายาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามระดับการศึกษา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษายาบาล ชั้นปีที่ 2 และ 4 จะมีความตั้งใจ กระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช เท่ากันและสูงกว่า นักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 จะต้อง ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล และมีการเขียนรายงานต่าง ๆ หลายวิชา ทั้งในวิชาการพยาบาล ผู้ใหญ่ผู้สูงอายุ การพยาบาลสูติศาสตร์ การพยาบาลเด็ก การพยาบาลจิตเวช การพยาบาล อนามัยชุมชน ลักษณะการปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละวิชาจะแตกต่างกันในด้านของเนื้อหาวิชาการ และเวลาจะค่อนข้างน้อย ทำให้นักศึกษาจะต้องมีการปรับตัวต่อการฝึกปฏิบัติงานในแต่ละตึก จะ มีการเตรียมตัวได้ไม่เต็มที่ ส่งผลทำให้ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการ พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 3 ต่ำกว่าของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 2 และ 4

3.2 ค่าเฉลี่ยของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษายาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช ไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษายาบาลทั้ง 3 ชั้นปี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ ยังมีข้อแตกต่างกันน้อยมาก ตามทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein กล่าวไว้ว่าประสบการณ์ทั้งที่เป็นประสบการณ์ตรง หรือประสบการณ์ทางอ้อม ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล จะนำมาซึ่งความเชื่อที่มีต่อเป้าหมายที่แตกต่างกัน การกระทำและ สถานการณ์ความเชื่อบางอย่างจะคงอยู่ถาวร ในขณะที่ความเชื่อบางอย่างถูกลืมและมีความเชื่อ ใหม่เข้ามาแทนที่ (Ajzen และ Fishbine : 63, 132-134) ในผลการวิจัยนี้อาจเนื่องมา จากประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช เป็นประสบการณ์ที่ไม่ค่อยจะพบมากนักจึงอาจทำให้เกิด ความเชื่อที่คงอยู่ถาวร จึงทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เกิดความแตกต่างกันของความตั้งใจกระทำ พฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชของนักศึกษายาบาลที่มี ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวชต่างกัน

3.3 ค่าเฉลี่ยของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษายาบาล ในการปฏิบัติการสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวชและต่อการดูแลผู้ป่วย จิตเวชไม่แตกต่างกัน นั่นคือเจตคติต่อผู้ป่วยจิตเวช ต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชไม่มีผลต่อความตั้งใจ

กระทำพฤติกรรมจรรยาบรรณ ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชอาจเกี่ยวเนื่องมาจาก กรณีที่นักศึกษาพยาบาลยังมีประสบการณ์ ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชน้อยหรือนักศึกษาพยาบาลบางชั้นปียังไม่เคยขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชเลย อธิบายได้ว่าการที่จะสร้างเจตคติต่อสิ่งใด จะต้องสร้างความรู้และความเชื่อต่อสิ่งนั้นก่อน (วิภาวรรณศรีงาม, 2537) แต่ถ้าหากยังไม่เคยพบหรือยังมีประสบการณ์น้อย การสร้างเจตคติต่อสิ่งนั้นก็จะเป็นไปได้โดยลำบากทำให้ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมในสิ่งใด ๆ ที่เกิดจากเจตคติต่อสิ่งนั้น เป็นไปโดยไม่ถูกต้องไปด้วย

3.4 ค่าเฉลี่ยของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจรรยาบรรณของนักศึกษาพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยสะสมพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมในระดับปานกลางจะมีความตั้งใจสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมในระดับสูง จากผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลที่รับรู้ว่าตนเองมีระดับการเรียนรู้ที่ไม่ค่อยดี จะเกิดมีความกระตือรือร้น ใส่ใจ และมีความเครียดในการเตรียมตัวขึ้นฝึกปฏิบัติงานที่สูงกว่า ส่งผลให้ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมจรรยาบรรณ ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชสูงขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถาบันการศึกษานพยาบาล และผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนที่พัฒนาจรรยาบรรณทางการพยาบาลของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ของบุคลากรทางการพยาบาล
2. ควรทำการศึกษาความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันของประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวชอย่างชัดเจน เพราะบุคคลที่มีประสบการณ์และความรู้ที่ต่างกันมาก น่าจะทำให้การวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจะออกมาต่างกันชัดเจนขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย